

Fiskeriverkets styrelse

Förslag till ändring av Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 1993:30) om fisket i Kattegatt och Skagerrak med angränsande sötvattensområden

---

Bakgrund

Kustzonen är biologiskt ett mycket viktigt område. Det begränsade vattendjupet gör att ljus når fastsittande alger på botten. Miljön är mer varierad med näringstillförsel från land och en terräng med blandat underlag – sten, grus, sand. Dessa faktorer medför att kustzonen visar större biologisk mångfald med högre primärproduktion än havsområdena längre ut och därför erbjuder bättre skydd och uppväxtvillkor, speciellt för små fiskar. För de flesta fiskarter finner man en ökad andel ungfisk och larver ju närmare kusten man kommer. Kopplat till detta finns också viktiga lekplatser i kustzonen och under lekperioden samlas vuxen fisk till dessa.

Mot denna bakgrund har det alltid varit god fiskeriförvaltning att skydda kustzonen mot oselektiva och alltför effektiva fiskemetoder. I de svenska fiskestadgorna av år 1900 och 1954 förbjöds trålfiske på allt svenskt territorialvatten. De första inflyttningarna på västkusten gjordes för att nyttja räkbestånden. Temporära undantag gjordes sedan under andra världskriget av folkförsörjningsskäl. Gradvis har därefter dessa inskränkningar i trålfiskeförbudet utvidgats och permanentats, så att nu trålgränsen är inflyttad längs cirka 80% av kusten – delvis in i skärgården.

Det sker en snabb teknisk utveckling och effektivisering av trålfiske. Elektronisk utrustning gör det möjligt att lokalisera fisken och att tråla på tidigare oåtkomliga bottenar. Nya konstruktioner gör att bottenrål kan dras över ojämna stenbottenar där äldre tråltyper skulle slitits sönder. De mekaniska trålskadorna på känsliga bottenmiljöer ökar på så sätt både kvalitativt och kvantitativt. De tidigare naturliga refugerna för fisk och skaldjur har i stort sett försvunnit. Den tekniska utvecklingen gör också att snörpvadfiske i skärgården nu sker med större effektivitet och med redskap som överallt når botten. Användning av ljus för att koncentrera fisk påverkar alla arter och medför att vadfisket blir oselektivt i kustområdet.

Mot bakgrund av detta och de senaste årens allvarliga minskning av samtliga bottenfiskbestånd i Skagerrak-Kattegatt remitterades ett förslag om justering av trålgränserna och fiskebestämmelser på västkusten. Trålfisket efter havskräfta är ekonomiskt det viktigaste bottenrål fisket och bedöms vara hållbart. Riktad kräfttrålning med artselektiv rist föreslogs därför även fortsättningsvis få ske på inflyttningssområden.

1. Fredningstid

Remitterat förslag

2 a § Fiske efter torsk och lyrtorsk (bleka) är förbjudet innanför trålgränsen fr.o.m. den 1 januari t.o.m. 31 mars.

Slutligt förslag

2 a § Fiske efter torsk, lyrtorsk (bleka) *och kolja* är förbjudet innanför trålgränsen fr.o.m. den 1 januari t.o.m. 31 mars.

Motivering

Inom kustområdet är situationen för kolja likartad den som råder beträffande torsk och lyrtorsk. Fiskeriverkets Havsfiskelaboratorium har vid sina karteringar av torsklekplatser även funnit lekplatser för kolja bl.a. i Gullmarsfjorden. Mot denna bakgrund är det ändamålsenligt ur förvaltningssynpunkt att även kolja omfattas av fredningstiden. Yrkesfisket har inte rest några invändningar mot dessa förslag.

2. Inflyttade trålområden

Bilaga 3, Trålfiskegräns

Inflyttningsområde 1

Nytt inflyttningsområde 1a tillkommer.

Tidigare föreslagna inflyttningsområde 1a justeras och knyts ihop med tidigare föreslagna 1b till ett nytt område benämnt 1b.

Inflyttningsområde 5

Nya inflyttningsområden 5a1, 5a2 och 5a3 tillkommer.

Kartor bifogas utvisande inflyttningsområden enligt det tidigare remitterade förslaget (blå rastering) och de nu föreslagna utvidgningarna av områdena (röd rastering).

Motivering

Förslag har inkommit rörande justeringar av gränserna avseende följande områden:

- a) norra Bohuslän (Bohusläns kustfiskareförening)
- b) söder om Väderöarna (Smögenfiskare)
- c) kring Nidingen (Buafiskare och Länstyrelsen i Hallands län)

Från yrkesfiskets sida föreslås som alternativ till föreslagna ändringar:

- Från norska gränsen till Väderöarna får trålfiske inte ske grundare än 50 meter.

- Från Väderöarna till Måseskär får trålfiske inte ske grundare än 40 meter.
- Från Måseskär till Tylön oförändrade gränser
- Från Tylön till Kullen får trålfiske inte ske grundare än 20 meter

Principen för det remitterade förslaget är att kräfttrålning endast skall vara tillåten på sammanhängande mjukbottenområden. Inflyttningsområde 1 har mycket varierande topografi och är i stora delar också grunda och olämpliga för trålning. Med hänsyn till redskapens påverkan på mjuka såväl som hårda bottenar bedöms kräfttrålning som mer skadlig än räktrålning. En kräfttrål skall för att fungera ha bottenkontakt och kan penetrera det översta sedimentlagret 4-8 cm, medan en räktråls underställ normalt inte ge samma påverkan. Genom att hårbottenar och små rännor och fickor av mjuka bottenar undantas från kräfttrålning får också fisk och fiskägg, skaldjur och andra bottenlevande organismer som är känsliga för bottentrålning ett visst områdesskydd i dessa refuger.

SFR:s förslag att områden grundare än vissa djup, varierande beroende på latitud, skall fredas från kräfttrålning avser att skydda hårda bottenar i området. Ett sådant förslag uppfyller emellertid inte fullt ut kravet om skydd av känsliga hårbottenmiljöer eftersom hårda bottenar förekommer på alla djup. En del livsmiljöer t.ex. djupvattenkorallrev och svampdjurs-samhällen finns huvudsakligen på större djup än 50 m. Det finns också en kontrollaspekt som talar mot användande av djuplinjer eftersom de ofta är mycket oregelbundna och man skulle få ett stort antal isolerade djuphålur där trålning skulle vara tillåtet omgivet av område med trålförbud. Att övervaka en sådan gränsdragning blir i praktiken omöjligt.

Med utgångspunkt från det av fiskarorganisationen framförda förslaget har vissa justeringar av det remitterade förslaget gjorts i det nordligaste inflyttningsområdet (Norska gränsen till Smögen). De föreslagna djuplinjerna har använts som startpunkt för att dra styckvis räta gränslinjer som avgränsar bottenar med dominerande mjukbottenar, lämpliga för kräfttrålning.

Vidare har Länsstyrelsen i Hallands län och Hallandsfiskare föreslagit att inflyttningsområde 5 bör utökas i den norra delen. Dessa förslag kan i huvudsak tillmötesgå. I de justeringar som gjorts av det ursprungliga förslaget har hänsyn även tagits till SGU:s bottenkarteringar.

Att föreslagen reglering av trålfisket kommer att innebära en överexploatering av kräftbestånden genom ett ökat burfiske bedömes som föga sannolikt.

Övriga åtgärder

Samrådsmötena och hela arbetet med översynen av trålgränserna har understrukit det angelägna i att få bättre och mer detaljerade kunskaper om bottenförhållandena runt Sverige. Fiskeriverket deltar inom ramen för miljömålsarbetet i ett internationellt projekt för bottenkartering i Skagerrak. Vidare har Naturvårdsverket initierat ett projekt för att kartera vissa utsjöbankar. För stora, och för fisket viktiga, områden saknas emellertid

underlag. Det är angeläget att SGU får ekonomiska resurser att slutföra den kartering som pågått under lång tid, men som nu tycks ha avstannat. Fiskeriverket bör, i samband med olika aktörers planeringen av karteringar, verka för att sådana områden prioriteras som är mest relevanta avseende fiskets miljöeffekter.

3. Tillåten trål innanför trålgränsen

Remitterat förslag

7 a § Vid trålfiske efter nordhavsräka eller havskräfta innanför trålgränsen i Kattegatt och Skagerrak skall redskapet utgöras av en enkelkopplad singeltrål och vara försett med artsortande rist enligt de specifikationer som anges i bilaga 3 b till dessa föreskrifter. Vid fiske efter havskräfta gäller dessutom följande krav på redskapets utformning och hantering.

1. Minst åtta meter av trålens bakersta förlängningsstycke och lyft skall bestå av nät med fyrkantsmaska med en minsta maskstorlek om 70 millimeter, maximalt 100 öppna maskor (stolpar) i omkrets och en enkeltrådig maximal trådtjocklek om 3 millimeter.

Nätet får inte på något sätt blockeras eller snörpas så att maskornas öppning minskas vid fiske. Skyddslyft får dock användas om detta i sin omkrets har minst 40 nätmaskor vars storlek är minst 240 millimeter.

2. Rullar eller motsvarande anordning avsedd att möjliggöra trålning på hårda bottnar får ha en diameter om högst 10 centimeter och får inte anbringas med mindre avstånd mellan varje sådan anordning än 10 centimeter.

Slutligt förslag

7 a § Vid svenskt trålfiske efter havskräfta i Kattegatt och Skagerrak skall minst åtta meter av trålens bakersta förlängningsstycke och lyft bestå av nät med fyrkantsmaska med en minsta maskstorlek om 70 millimeter, maximalt 100 öppna maskor (stolpar) i omkrets och en enkeltrådig maximal trådtjocklek om 3 millimeter.

Nätet får inte på något sätt blockeras eller snörpas så att maskornas öppning minskas vid fiske. Skyddslyft får dock användas om detta i sin omkrets har minst 40 nätmaskor vars storlek är minst 240 millimeter.

Vid trålfiske innanför trålgränsen skall dessutom redskapet utgöras av en singeltrål, byxtrål eller tvillingtrål. Rullar eller motsvarande anordning avsedd att möjliggöra trålning på hårda bottnar får ha en diameter om högst 10 centimeter och får inte anbringas med mindre avstånd mellan varje sådan anordning än 10 centimeter. När Fiskeriverket utfärdar

närmare bestämmelser om utformning av artsorterande rist skall varje strut förses med en sådan.

Motivering

Beståndssituationen för alla kommersiella bottenfiskarter i Kattegatt och Skagerrak är utomordentligt dålig. Med hänsyn till den rådande situationen borde egentligen allt trålfiske innanför fyra nautiska mil vara förbjudet. Bedömningen är dock att ett sådant förbud skulle innebära en alltför omfattande inskränkning för fisket. Eftersom såväl kräft- som räkbestånden är inom säkra biologiska gränser är det rimligt att dessa bestånd kan nyttjas. Rörande räkrålarna finns redan bestämmelser om en selektiv trål. Föreliggande förslag innebär att även de kräfttrålar som används i dessa kustnära områden skall omfattas av en sådan bestämmelse.

En samlad bedömning av resultaten från de genomförda proverna med den föreslagna nya trålen är så entydigt positiva vad gäller artselektion att ett obligatorisk krav på användning av denna trål innanför trålgränsen bör införas. Risten skiljer ut den större fisken och mindre fisk som passerar risten kommer därefter i stor utsträckning att selekteras ut med hjälp av fyrkantsmaskorna. Dessa funktioner påverkas inte av botten typ eller andra yttre betingelser. En marginell förlust av stora kräftor kan uppkomma på grund av risten, och hur denna varierar under olika betingelser ännu inte fullt dokumenterat. Eftersom syftet med regleringen är att möjliggöra ett riktat kräftfiske vid bevarande av fiskresursen är detta en tolerabel bieffekt.

SFR har dock framfört att den föreslagna risten behöver utprovas ytterligare innan den kan införas. Havsfiskelaboratoriet planerar att i september i med hjälp av yrkesfiskare genomföra kompletterande försök på olika botten typer, för att undersöka möjligheterna att ytterligare optimera risten och minimera risken för oavsiktlig utsortering av kräfta.

Med anledning av det sistnämnda kan följande anföras. Inför höstens förhandlingar om fisket i Kattegatt och Skagerrak ankommer det på Fiskeriverket att på sedvanligt förse regeringen med underlag mot bakgrund av bl.a. ICES råd för år 2004 om förbud mot torskfiske i Kattegatt. Ett moment blir att redovisa effekterna av den selektiva kräfttrålen också på andra bottenar än de hittills utprovade. För att på ett effektivare sätt vinna internationellt gehör för den nu presenterade kräfttrålen med rist bör dessa prov vara avslutade, vilket kan ske i början av hösten. Slutligt nationellt beslut i frågan bör därför fattas senare under hösten 2003 när förhandlingsutfallet föreligger eller annan klarhet vunnits. I avvaktan härpå bör fiskets förslag att införa 70 mm trålmaska i kräfttrålen genomföras redan per den 15 september 2003.

Länsstyrelsen i Hallands län och hallandsfiskare har föreslagit att det skall vara tillåtet att fiska även med två trålar innanför trålgränsen. Dryg hälften av all kräfttrålning sker för närvarande med två trålar. Flera skäl talar för att tillåta fiske med mer än en trål. Genom att tillåta fiske endast med enkelkopplad trål prioriterar man små enmansbåtar som har ett begränsat operationsområde. Ett av de argument som framförts mot ändring av trålgränsen är att flera båtar är så små att de inte kan användas längre ut.

Mot denna bakgrund är det långsiktigt bättre att skapa förutsättningar för båtar som kan användas såväl innanför som utanför trålgränsen.

Bohusläns kustfiskareförbund har framfört att det vid fiske med så kallad stentrål idag till största delen används rullar med en diameter på 15- 20 cm. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att skydda utpräglade hårdbottnar genom att begränsa rullställets utformning på trålarna så att dessa bottnar undviks vid trålning. På detta sätt skapas också refuger för såväl fisk som kräftor, vilket är viktigt för den framtida rekryteringen av resurserna. För de små trålfartygen på inflyttningsområdena är det även en säkerhetsaspekt, på så sätt att de för trålfäste mest riskabla områdena undviks.

4. Fiske med snurrevad

Remitterat förslag

10 § Fiske med snurrevad från fartyg är förbjudet innanför trålgränsen

Slutligt förslag

10 § Fiske med snurrevad från fartyg är förbjudet innanför trålgränsen

Motivering

Yrkesfisket har inte framfört några invändningar mot detta förslag.

5. Fiske med snörpvad och ringnot

Remitterat förslag

11 § Fiske med snörpvad och ringnot är förbjudet

1. i Laholmsbukten och Skälderviken inom ett område som begränsas av linjen fyren Kullen- Hallands Väderö fyr- Tylögrund fyr- Trångudden (vid Tylösand),

2. i kustområdet mellan baslinjen och trålgränsen fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 mars samt

3. i kustområdet innanför baslinjen fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 september.

Utän hinder av första stycket 3 får fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 30 september användas vadar vars längd och djup inte överstiger 250 meter respektive 35 meter.

Slutligt förslag

11 § Fiske med snörpvad och ringnot är förbjudet

1. i Laholmsbukten och Skälderviken inom ett område som begränsas av linjen fyren Kullen- Hallands Väderö fyr- Tylögrund fyr- Trångudden (vid Tylösand),
2. i Gullmarsfjorden norr om en linje vid Finnsbo genom latituden 58 18, 05 N, i Havstensfjorden och Byfjorden inom ett område som i väster begränsas av Nötesundsbron och i söder av en rät linje mellan fyren Halsenabb i position 58 07,32 N, 1149,65 O till en udde vid Starrkärr i position 58 07,09, 11 50, 18 O och i Stigfjorden inom ett område som i väster begränsas av longituden 11 32, 00 i Lyrösund och längs longituden 11 31,00 i sundet mellan Björholmen och Lyr samt i öster av Skåpesundsbron.
3. med ljus i kustområdet mellan baslinjen och trålgränsen fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 mars samt
4. i kustområdet innanför baslinjen fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 september.

Utan hinder av första stycket 2 i Gullmarsfjorden och 4 får fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 30 september användas vadar vars längd och djup inte överstiger 250 meter respektive 35 meter.

Fiskeriverket får, om så från fiskevårdssynpunkt kan tillåtas och skäl i övrigt föreligger, efter ansökan medge särskilt tillstånd att, utan hinder av första stycket 3 och 4, bedriva fiske med snörpvad på bestämda områden och tider. Fiskeriverket får besluta om närmare villkor för sådant tillstånd.

Motivering

SFR anser att det är fel att stoppa vadfiske därför att demersala arter är i kris. Vadfisket sker efter sill och skarpsill och bifångsterna av undermålig bottenfisk i detta fiske är mycket små. Vadfisket är ett begränsat fiske som har liten påverkan på bestånden, men som är viktigt för beredningsindustrin. På samma sätt som för flyttrålsfisket är fångsten av skarpsill respektive stor sill väsentlig för industrin.

Snörpvadsfiske med ljus har bedrivits längs den svenska västkusten sedan början av 1960-talet. Detta fiske bedrivs kustnära, oftast innanför trålgränsen och var ursprungligen inriktad på fångst av skarpsill för konsumtion, men nu fångas även sill i större mängd. Vid fiske med ljus är det inte enbart skarpsill och sill som lockas till ljuset. Flera undersökningar i Sverige och internationellt visar att ett flertal andra arter dras till ljuset och tas som bifångst. I Havsfiskelaboratoriets undersökningar har man vid olika tillfällen noterat 27 olika arter, med vitlig, torsk, bleka och gråsej som de dominerande. Undersökningarna visar också att bifångsterna ökar från ytterskärgården in mot fjordarna. När bifångsterna är stora kan effekterna på lokala fiskbestånd bli omfattande. I nuvarande situation när flertalet bottenfiskarter har minskat drastiskt kan även små fångster av vissa arter rubba balansen i dessa påverkade och bräckliga fjordekosystem. I de grunda innerskärgårdarna har snörpvadarna också överallt bottenkontakt och

påverkar bottenarna mekaniskt. Redskapen som används är cirka 90 meter djupa och är utvecklade för att fiska på större djup.

Vid Havsfiskelaboratoriets lekplatsundersökningar vintern 2003 har konstaterats lekplatser för både torsk och kolja i de fjordområden som i de slutgiltiga förslaget undantagits för vadfiske. Skälet är att lekansamlingar lätt kan fångas vid snörpvadsfiske.

Förslaget innebär att det viktiga höstfisket efter skarpsill för inläggning till ansjovis kan fortsätta som tidigare. Från berörda fiskeföretag och beredningsindustrier har framförts synpunkter på förbudet att fiska med dessa redskap under första kvartalet. De har förklarat att 100 % av fångsterna som levereras från ringnotsbåtarna är fiskade innanför baslinjen. De uppgifter som berörda fartyg lämnat i sina loggböcker visar inte att så skulle vara fallet. För att i någon mån tillmötesgå inkomna synpunkter föreslås att det under första kvartalet blir tillåtet att fiska med snörpvad utan ljus mellan baslinjen och trålgränsen. Ett dagfiske blir då möjligt på naturliga ansamlingar av sill och skarpsill inom detta område. Om särskilda omständigheter föreligger för beredningsindustrins försörjning av råvara och beståndssituationen så medger kan Fiskeriverket utfärda särskilt tillstånd för ökat fiske för en begränsad tid under första kvartalet.

Vidare bör särskilt tillstånd kunna lämnas för enstaka fall, med hänsyn i sådana fall tagen till såväl fiskevärden som omständigheterna i övrigt. I de sistnämnda fallen måste förutsättas särskilda kontrollprogram liksom uppföljning av fisket genom Fiskeriverkets försorg, bl.a. genom undersökningar i Havsfiskelaboratoriets regi.

I inget fall får särskilt tillstånd lämnas för de områden där totalförbud mot fiske med snörpvad och ringnot skall råda.

Övriga åtgärder

Vid möten med fiskarna framfördes att fritidsfiskets uttag av bottenfisk i fjordar och skärgårdar är okänt. Rent allmänt kan sägas att fritidsfiskets redskapsanvändning begränsades år 1993 i samband med en revision av fiskerilagstiftningen. Vidare finns inom fjordsystemen ett stort antal fredningsområden till skydd av lax och öring där nätfiske är förbjudet under hela året. Nät är det mest effektiva redskap som får användas inom fritidsfisket. Trots de inskränkningar som redan är genomförda kan man instämma i de framförda synpunkterna att det är viktigt att även detta fiskes inverkan på bestånden kartläggs.

6. Flyttrålsfiske innanför trålgränsen

§ Mellan breddgraderna 57 00 N och 58 00 N är fiske med flyttrål tillåtet intill två nautiska mil från baslinjen fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den sista februari. Vid sådant fiske får fartygets maskinstyrka inte överstiga 700 KW.

Motivering

Från fiskets sida framhåller man att flyttrålsfisket ger försumbara bifångster av bottenfisk och att den största sillen fiskas närmast kusten.

Beredningsindustrin vill ha sill av alla storlekar. I huvudsak bedrivs detta fiske i trålområde 4 (Hätteberget -Hallands Svartskär) och norra delen av trålområde 5 (Hallands Svartskär-Falkenbergs angöring). Fiskets representanter önskar bibehålla nuvarande fiskeområden men föreslår en kortare fisketid. Fiske med bottensilltrål bör inte tillåtas innanför trålgränsen. De mycket få flyttrålsdrag som registrerats i kustområdet förklaras av att man tidigare inte varit så noga med positionsangivelserna i loggboken.

Den bristfälliga loggboksföringen gjort att detta fiskes betydelse underskattats i utredningen om trålgränser, att flyttrål normalt ger små bifångster av bottenfisk och att man därför bör tillåta sådant fiske i området från Måseskär till Varberg, som väl täcker det område där fisket uppges pågå. Med hänsyn till torskens lektid, då torsk lokalt samlas pelagiskt i kustområdet, bör flyttrålfiske inte tillåtas efter sista februari.

Övriga åtgärder

Synpunkter från yrkesfisket om en översyn av utmärkningsbestämmelserna utanför trålgränsen, i syfte att bilägga konflikter mellan skilda kategorier av fiskanden, bör tas upp till behandling inom verket

